

יוצא לאור
על ידי ועד כפר חב"ד
ארה"ק ת"ו

נְשִׂמָתָא דְאִוְרִיתָא

**חג-הַפֶּסַח,
גְּלִיוֹן חֲגִיגֵי מַגְדָּל**

גיליון 309 • חג-הַפֶּסַח, תשע"ח

יְלִדֵי 'צְבָאוֹת הַשֵּׁם' בְּמִרְכָּז הָעֲנִיָּנִים!

יְלִד/יְלִדָּה: עוֹמְדִים אָנוּ בְּעֲצוּמָם שֶׁל יְמֵי חַג-הַפֶּסַח, שְׁיֹתֵר מִכָּל חֲגֵי הַשָּׁנָה קָשׁוּר לְיְלִדֵי 'צְבָאוֹת הַשֵּׁם':

רֵאשִׁית, כָּבֵר בְּתַחֲלַת הַחֵג, כְּשֶׁהִסְבֵּנוּ אֶל שְׁלַחן ה'סֹדֵר', עֲמָדוֹ הַיְלָדִים בְּמִרְכָּז, כְּאִשֶּׁר הֵם אֵלֶּה שֶׁשָּׂאֲלוּ אֶת אַרְבַּע הַקְּשִׁיּוֹת. וּבְעֵצָם, כָּל גֶּסֶח הַהֲגָדָה לְאַחַר מִכּוֹן, הֶחֱל מ"עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם", אִינוּ אֵלֶּה תְּשׁוּבָה לְקְשִׁיּוֹת שֶׁהִקְשׁוּ הַיְלָדִים.

וְשֵׁנִית, הַפְּעַם הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁבָּהּ מְזַכֵּר בַּתּוֹרָה הַבְּטוּי 'צְבָאוֹת הַשֵּׁם' הִיא בִּיצִיאַת מִצְרַיִם: "בְּעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם".

אָבָא/אִמָּא: וּמִכֵּיּוֹן שֶׁכָּל עֲנִין יֵצִיאַת-מִצְרַיִם אֵינָנוּ רַק סְפוּר מִן הָעֵבֶר הַהִיסְטוֹרִי, הַמְּסַפֵּר כְּהַעֲלָאת זְכוֹרֹנוֹת בְּלֶבֶד, אֵלֶּה הוּא מְאֵרֶע הַחֲזוֹר וּמְתַרְחֵשׁ כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה מִחֲדָשׁ; זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁבָכָל שָׁנָה בְּלִיל-הַסֹּדֵר אֲנַחְנוּ בְּעֵצְמָנוּ "יוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם" - בְּרוּר אִפּוּא כִּי גַם הַקְּשֶׁר הַמְּיָחָד בֵּין יֵצִיאַת-מִצְרַיִם לְבֵין 'צְבָאוֹת הַשֵּׁם' הוּא קָשֶׁר תְּמִידִי שֶׁמְתַעוֹרֵר כָּל פְּעַם מִחֲדָשׁ, גַּם הַשָּׁנָה.

מָה הַקְּשֶׁר הַזֶּה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ?

מָה הוּא אוֹמֵר לָנוּ בְּרָמָה הָאִישִׁית?

יְלִד/יְלִדָּה: וּבְכּוֹן, לְפָנַי הַכֹּל כְּדֹאֵי שְׁנָשִׁים-לֵב לְכֹךְ שֶׁכָּל הַקְּשִׁיּוֹת הַנִּשְׂאָלוֹת עַל-יְדֵי יְלִדֵי 'צְבָאוֹת הַשֵּׁם' בְּלִיל-הַסֹּדֵר, נוֹגְעוֹת לְעֲנִיָּנִים מְעֻשִׂים:

הַיְלָדִים מְתַבּוֹנְנִים בְּפַעֲלוֹת הַשּׁוֹנוֹת הַמְתַּבְּצָעוֹת סְבִיבָם, וּבְלָבָם

מערכת נשמתא דאורייתא
מברך את כל ההורים והילדים
בברכת חג
פסח כשר ושמח

© orin creative

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמת
הו"ח התמים
**ר' יעקב
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה
סטמבלר**

חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה

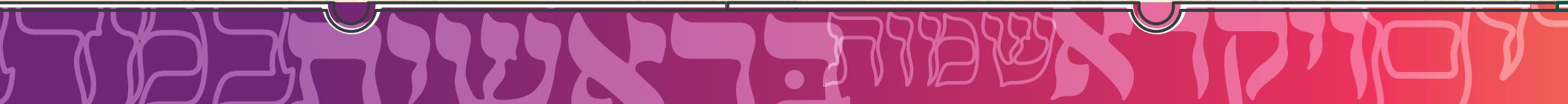
להקדשות ולמנויים להערות והארות ניתן לפנות (בהודעות) למס' 052-3047770

גיליון 309 פסח +שביעי של פסח

שם התלמיד/ה: _____ משפחה: _____

כיתה: _____ חתימת הורים: _____

נקודה משיחה

ילד/ילדה: ההבדל בין המצה שאנו אוכלים בחג-הפסח, לכל שאר מיני המאפה הנאכלים במשך השנה, הוא, שהמצה שטוחה ונמוכה ואלו יתר מיני המאפה תפוחים וגבוהים. המצה מסמלת ענוה, בעוד הלחם הנאכל כל השנה - מיצג התנשאות וגאווה.

אבא/אמא: חג-הפסח מצוה עלינו לבטל מלבנו כל פרור של ישות וגאווה. עלינו להיות ענוים כמו המצה. גם אם מישהו אמר לנו מלה פוגעת או לא נהג בנו בכבוד הראוי, אל לנו להתנפח ולכעס עליו. עלינו לקבל את הדברים בהכנעה ולזכור שלא באנו לעולם כדי שייכבדו אותנו, אלא כדי לכבד את הקדוש-ברוך-הוא ולעבד אותו במסירות.

ילד/ילדה: מצד שני, להיות ענו אין הפרוש להיות תמיד רפים וכנועים. להפך, מול ענייני העולם-הזה אנו נדרשים לגלות תקיפות. לדגמה, כאשר היצר-הרע מנסה לפתות אותנו לעבר עברה, עלינו להתייצב מולו בכל התקף ולסלק אותו מעל פנינו. ענוה ותקיפות יהודית אינן עומדות בסתירה זו לזו. אדרבה, שתיקן יחד משרתות את אותה המטרה: "אני נבראתי לשמש את קוני!" (=הקדוש-ברוך-הוא).

(על-פי 'התוועדות' תשמ"ג, חלק ג', עמ' 1235 והלאה)

בדרכי החסידים

מזמה שהפרה

רבים מתושבי העירה פטרוזיבסק היו קנטוניסטים לשעבר - יהודים שנתקו בילדותם מבית הוריהם ונלקחו לעשרים וחמש שנות שרות בצבא הרוסי, הרחק מהבית ומהמסורת היהודית. אך גם נתוק זה מסביבתם הטבעית לא השפיע מלבם את יהדותם. קצתם נותרו נאמנים לגמרי ליהדות וקצתם שמרו על זקה מסוימת אליה. כשסיימו את שרותם הצבאי הכפוי, הוסיפו רבים מהם להתגורר זה לצד זה ולתמוך האחד בראויה.

מתעוררות קשיות. הם רואים שמטבילים את הכרפס והמרור, רואים שאוכלים מצה, רואים שאוכלים מרור ורואים שאוכלים ושותים בהסבה. והדברים האלה מעוררים את פליאתם ואת רצונם לדעת, "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות".

ובהתאם לך, כאשר האבא משיב על הקשיות, הוא מבקש להסביר את כל אותן פעולות מעשיות שעוררו את תמיהתם של הילדים.

אבא/אמא: המסקנה העולה מכך היא, שאת הקשר המיוחד בין ליל-הסדר לילדי 'צבאות השם', צריך לתרגם למעשים-בפעל:

לדגמה, ענין "הלילה הזה כלנו מסבים". הילד תמה על צורת הישיבה השונה, והאבא (בתשובתו) מסביר לו, כי הישיבה בהסבה היא מפני ש"הלילה הזה" אנחנו יוצאים מעבדות לחרות.

וההוראה המעשית מכך, נוגעת לצורך של כל אחד ואחד מאתנו להיות "בן חורין". הדרך היחידה שלנו לזכות בחרות אמיתית היא להשתחרר מאחיזתו של היצר-הרע. רק כאשר נגרש אותו מאתנו ונתמסר לקיום רצון ה' תברך, נהפך ל"בני חורין".

ילד/ילדה: ענין חשוב נוסף שעל הילד ללמד מנסח ההגדה בליל-הסדר הוא, שאין להסתפק בכך שהוא בעצמו אוכל מצה, מטביל שתי פעמים, יושב בהסבה ומקיים את מצות אכילת מרור.

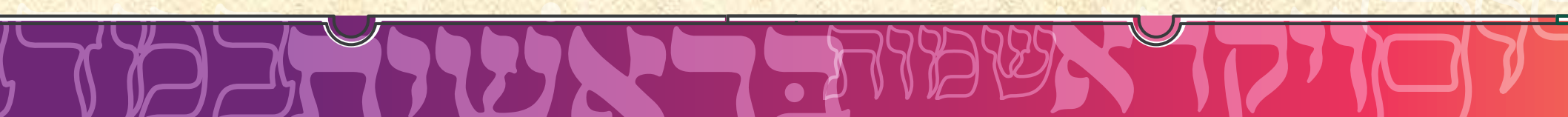
כשהילד שומע את אביו מזמין לשלחן ה'סדר' את כל הרעבים והנצרכים ("כל דכפין" ו"כל דצריך") הוא למד מכך שאת כל הטוב שנפל בחלקו עליו לחלק עם ילדים אחרים שלא זכו למה שהוא זכה.

אבא/אמא: בליל-הסדר, כפי שצינו, הילדים הם במרכז ההתרחשות. הם המקשים את הקשיות ואליהם מפנות התשובות. במלים אחרות, אפשר לומר שפלילה הזה הילדים מפעילים את המבגרים...

מצב זה, בו הילדים משפיעים לטובה על סביבתם, כולל על הוריהם, ראוי שימשך כל השנה כלה. כל אבא וכל אמא מעניינים בכל לבם שהילד או הילדה שלהם יעלו עליהם בקיום התורה והמצוות.

בכלל, לילדים יש כוח מיוחד להדביק בשמחה ובהתלהבות שלהם את כל הסובבים אותם. וההורים הם הראשונים שישמחו 'להגרר' - בדברים טובים - אחרי ילדיהם. צריך אם-כן לנצל את הכוח המיוחד שנתן לילדי 'צבאות השם' בליל-הסדר - כל השנה כלה!

(על-פי 'התוועדות' תשמ"ט, חלק ג', עמ' 35 והלאה)

פטרואיבסק שְׁכָנָה בצפון רוסיה, סמוך לגבול פינלנד. רבה של העירה היה הרב ירחמיאל חַדַּשׁ, מחסידי כבוד-קדושת אדמו"ר הרש"ב נשמתו-עדן.

עם פרוץ המהפכה הקומוניסטית השקיעו מנהיגיה מאמצים רבים בנסיון לטעת את רעיונותיהם בלכבות הצעירים - בכתבי-הספר ובתנועת-הנער הקומוניסטית. הם העלו על נס כל ילד וכל נער שגלו מסירות מיוחדת לערכי השיוון הקומוניסטיים ונאמנות מחלטת למנהיגי המדינה.

בעירה פטרואיבסק הוקם בית-ספר קומוניסטי לבנות יהודיות. ככל שהדבר ישמע מפתיע, שפת הדבור הרשמית בבית-ספר זה הייתה... יידיש, וזאת לפי שזו הייתה שפת-האם של רב התלמידות. זה לא עמד בסתירה כלשהי לעבודה שהמנהל והמורים עשו כל שלא-ידם כדי לעקר מלב התלמידות כל זיק של אמונה יהודית.

ההורים נאלצו לשלח את בנותיהם לבית-הספר. מי שלא עשו זאת האשמו כי אינם מסגלים להעניק לבנותיהם "חנוכה טוב". במקרה כזה רשאים היו השלטונות להרחיק את הבנות מביתן ולהעבירן לפנימייה. להורים לא הייתה אפוא ברירה.

*

בראשית חדש ניסן כנס מנהל בית-הספר את המורים לאספה שהגדרה "דחופה וחשאית". נושא האספה נחשף רק לאחר שנכנס אחרון המורים לאולם וסגר אחריו את הדלת.

"בעוד כשבועים יחול חג-הפסח", פתח המנהל בנימה דרמטית ומלאת כבד-ראש. "אתמול קבלתי הוראה ליזם בחג זה פעלה חנוכית מיוחדת שתדגיש את בשורת הקומוניזם".

המורים הנהנו בראשיהם, והמנהל בטא את צפיתו כי יעלו 'הצעות מקוריות'. המורים החלו להתחרות ביניהם בהעלאת רעיונות שונים ומשנים, שהצד השווה של כלם היה, מאמץ מרשע לעקר כל בטוי יהודי מחג-הפסח. הצעתו של המורה למלאכה עלתה במקוריותה על כלן ועל כן גם נתקבלה פה-אחד.

הרעיון שלו היה לערוך לתלמידות 'מסבת חג' מיוחדת, שבה יחלק להן חמץ. כיוזם הרעיון, הטל על המורה למלאכה גם לטפל בצדדים המעשיים של הבצוע.

ליל חג-הפסח הגיע. רבים מיהודי פטרואיבסק הלכו לתפלה בבית-הכנסת. תלמידות בית-הספר התכנסו במקום המפגש שנקבע להן, כדי להשתתף ב'מסבת החג', עליה בשרו המורים בכתות.

המנהל קבל את הבנות בחיוך רחב. כדרכו בהזדמנויות מסוג זה, פתח המנהל בנאום רב-רשם, בשבח הקומוניזם, אלא שהפעם קצר בדבריו ומהר לעבר לפסים מעשיים. הדרך שבחר המנהל הייתה נכזית ומרשעת במיוחד. "בנות יקרות", אמר, "אנו מענינים להתחיל במסכה, אך ודאי רעבות אתן; נכון?".

"נכון!", השיבו הילדות, כמצפה מהן.

"ובכן", המשיך המנהל, "הבה נבקש מהאלקים שיתן לנו אכל". הילדות הביטו זו בזו בפליאה; מפתי המנהל נוהג לפנות אל אלקים?

"אלקים, תן לנו אכל!", קרא המנהל בקול רם, מסמן לילדות התמימות להצטרף לקריאתו. הבנות נשמעו להוראתו והחרו-החזיקו אחריו. כך שב המנהל על הקריאה עוד מספר פעמים, והבנות עמו.

"הוא איננו עונה", אמר המנהל בנימת אכזבה. "אולי נצחק בקול רם יותר - 'אלקים! תן לנו אכל!'. השמים לא נפתחו ואכל לא נפל מהם. התלמידות חשו נבוכות.

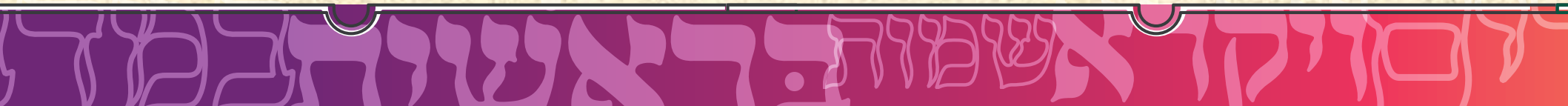
"אם-כן, אולי ננסה לפנות אל לנין, מנהיגנו האהוב", הציע המנהל בקול רך. "לנין, תן לנו אכל!", קרא המנהל, ובמצותו גם התלמידות הצטרפו לקריאה הנרגשת. הפעם לא היה צורך לחזור על הקריאה שוב ושוב. מיד לאחר הקריאה הראשונה שלף כל אחד ואחד מהמורים שקית עוגיות. "לנין שמע לנו. לנין לעולם לא ינטש אותנו", הכריז המנהל בתרועת נצחון. ומיד הוסיף: "כל תלמידה תקבל עוגיה אחת, ויש לאכל אותה מיד".

*

הילדות היהודיות נוכחו לגלות כי נפלו למלכדת שטמן להן המנהל. הן היו מזועזעות ואובדות-עצות. עוגיות בליל הפסח!?

המורים העבירו את השקיות בין התלמידות. "בתאבון!", קרא המנהל בשביעות-רצון, אבל אף אחת מהתלמידות לא נגסה בעוגיה שבידה. "אכלו, בתאבון!", זרז אותן המנהל, אך הבנות רק הביטו בעוגיות, ארשת תמהון על פניהן. המנהל החל לכעס. הוא שלח יד לאחת השקיות והוציא מתוכה עוגיה. כשפא לנגס בה הבחין כי אין זו עוגיה אמיתית, אלא עגול עץ, דמוי עוגיה.

המנהל השתולל מזעם. הוא לא הבין כיצד השתבשה התכנית. ברב זעמו גרש מלפניו את המורה למלאכה, והאשימו בבגידה. כעבר דקות אחדות שלחו כל הבנות לבתיהן.

רק מעטים ידעו את פתרון התעלומה.

הראשונה בהם הייתה המורה למתמטיקה, יהודיה נאמנה שהתחזתה לקומוניסטית. היא הביאה בעוד מועד את רב העיר, הרב חדש, בסוד המזמה הנרקמת. זה מהר לספר על כך לרעייתו, וההורים, עם ארבע בנותיהם - מלכה, ברטה, דופה ופינה - הגו ובצעו פעלה נועזת:

הבנות הכינו כמות גדולה של פסות עץ דקות ועגלות, שדמו להפליא לעוגיות. לאחר שבררו היכן הטמין המורה למלאכה את העוגיות שהכין, חדרו בסיוע שעות הלמודים, לשטח בית-הספר, והחליפו את העוגיות ב'עוגיות דמה'.

כך הצילו ארבע הבנות של רב העירה את עצמן ואת חברותיהן מאכילת חמץ בפסח. ארבע בנות אלה, שחנכו למסירות-נפש, גדלו והקימו משפחות לתפארת.

מי גדול ממי

זה היה בליל-הסדר האחרון שערך כבוד-קדשת אדמו"ר הצמח-צדק נשמתו-עדן עם בני ביתו ומקורבים (הרבי הצמח-צדק נסתלק ב"ג בניסן תרכ"ו). כשהגיעו המסבים ל'יחץ', לקח אחד המשתתפים את שני חלקי המצה והחל למדד אותם זה מול זה, כדי לדעת מי מהם החלק הגדול שאותו יש להצפין לאפיקומן. נענה הרבי הצמח-צדק ואמר: "גדול שצריכים למדד את גדלותו - הקטן גדול ממנו..."

באותו מעמד נכח גם נכדו של הרבי הצמח-צדק, הלוא הוא כבוד-קדשת אדמו"ר הרש"ב, שהיה אז כבן ארבע וחצי בלבד. הילד הצעיר בעל החושים המחודדים קלט את ההתרחשות וירד לעמקם של דברי סבו.

לימים יאמר הרבי הרש"ב, כי "מאז אותו ליל-סדר נקבע בנפשי מאוס לטיפוס כזה של 'גדול' שצריכים למדד את גדלתו..."

הגדה של חידון

חלפו ימים מספר מליל-הסדר, וזה הזמן לבחון את עצמנו מה אנחנו זוכרים ממנו:

חידון "הוא... והיא"

- 1) הוא - מלאך, היא - לוחטת ומסכנת.
- 2) הוא - מרחם, היא - כמרורים בליל-הסדר.

3) הוא - צפור, היא - מתנת ה' בהר-סיני.

4) הוא - סימן למחלה, היא - עמידת המים בקריעת ים-סוף.

5) הוא - ממנו עושים כדים, היא - מאכל מתוק וטעים.

6) הוא - אחד הבנים בהגדה, היא - הסתימה.

7) הוא - מרד, היא - אחות משה.

8) הוא - הים שנקרע לבני ישראל, היא סערה.

9) הוא - חלק ממוצק, היא הארץ שבה ישבו אבותינו במצרים.

10) הוא - האבא שלי, היא - העונה בה יצאו אבותינו ממצרים.

התשובות במהפך:

1) א - א' (1) א' - א' (2) א' - א' (3) א' - א' (4) א' - א' (5) א' - א' (6) א' - א' (7) א' - א' (8) א' - א' (9) א' - א' (10) א' - א'

חידון "קפד ראשו"

1) הוא חג המצות, קפד ראשו = מדבר.

2) מהם יבנה הבית, קפד ראשם = לאביהם הם צאצאים.

3) מספר האמהות, קפד ראשו והוא יקטן פי ששה-עשר.

4) מימיו נהפכו לאדמים, קפד ראשו והוא יבוא "לגרש" את החשן.

5) להם היינו עבדים, קפד ראשם והם עדין אויבים.

6) אני אחד מסימני הסדר, קפד ראשי ותקבל חלק מהבגד.

7) אני אחד מארבעת הבנים, קפד זנבי ותקבל עני.

8) אני התנא שנתן 'סימנים' ב-01 המכות. קפד ראשי וזנבי ותקבל פאר ויפי.

התשובות במהפך:

1) א' - א' (2) א' - א' (3) א' - א' (4) א' - א' (5) א' - א' (6) א' - א' (7) א' - א' (8) א' - א'

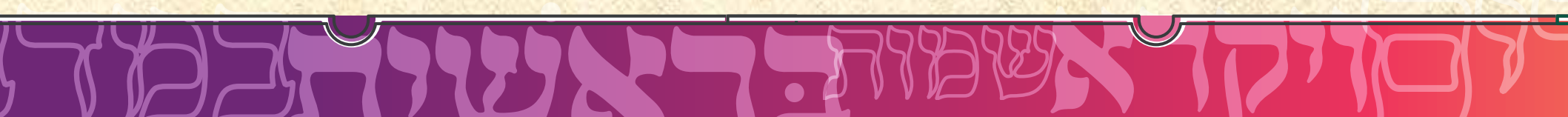
שבועי של פסח

נס אחד גדול

אילן על שום מה?

אבא/אמא: בשבועי של פסח אנו מציינים וחוגגים את נס קריעת ים סוף. המדרש מספר שבעת קריעת הים צמחו אילנות פרי ביבשה שנוצרה בתוך הים. ילדי ישראל קטפו מפרות אלו והאכילו את הצפורים שאמרו שירה להשם יחד עם עם ישראל.

זה נראה כאלו שנוסף על נס קריעת הים, עשה השם נס נוסף והצמיח בתוכו אילנות פרי. אך יש כלל שאומר שהשם אינו עושה נס לחנם. השם קבע כללים לטבע העולם והוא אינו משנה אותם סתם כך. אם כך, אנו מבינים מדוע נעשה הנס של קריעת הים - כדי להציל את עם ישראל, אך לא מוכן לשם מה נעשה הנס הנוסף של צמיחת האילנות?

למה הומה?

ילד/ילדה: גם בצורה בה נבקע הים, לא מוכן: מדוע הים נבקע לשנים, כך שהמים שמשו כחומה לעם ישראל מימינם ומשמאלם. הרי באותה מדה הם היו יכולים לעבר בפנים גם אם המים היו מתכבשים או נעלמים בארץ נס, ומדוע היו זקוקים לגם נוסף שהמים יעמדו כחומה גבוהה משני צדיהם?

אלא, מסביר הרבי, זה שהמים היו כחומה, וכן צמיחת האילנות, לא היו נסים נוספים, אלא הכל חלק מאותו נס אחד גדול של קריעת ים סוף.

חומת הזכיות

אבא/אמא: על הפסוק "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" אומר המדרש שיש כאן רמז לסבה שבזכותה זכו עם ישראל לגם. בעת קריעת הים שאלו המלאכים המקטרגים את השם, בזכות מה ראויים ישראל לגם שכזה? הרי באותה שעה המצרים שהיו עובדי עבודה זרה טבעו בים. ואם כן, תבעו המקטרגים, גם בין בני ישראל היו באותה שעה עובדי עבודה זרה, ומדוע יעשה להם נס?

התשובה היא "מימינם ומשמאלם" - בזכות שני דברים שיש לישראל עתידים לקבל, נעשה להם הנס. התורה שעליה נאמר "מימינו אש דת למו" והתפלין אותן אנו מניחים ביד שמאל. הם היו ה'חומה' כנגד טענת המקטרגים.

אך מדוע הם היו זקוקים לשתי זכיות "מימינם ומשמאלם" - למה הספיקה רק זכות התורה בכדי להצילם?

ים, יבשה

ילד/ילדה: תחלה עלינו להבין שקריעת ים סוף היא לא רק השלמות של יציאת מצרים, כיון שאז הם נפטרו מהמצרים באפן סופי, אלא היא גם הכנה למתן תורה.

פרוש הדברים: במתן תורה ה'ים' הפך ל'יבשה'. כיצד? הים מבטא מצב רוחני בו הדברים מכסים ונעלמים. ממש כמו מי הים שמכסים על כל מה שנמצא בתוכם (דגים, צדפים ועוד ועוד). ביבשה לעמת זאת, הדברים גלויים לעין כל.

עד מתן תורה הכוח האלקי שמחיה ומקים כל דבר בעולם היה בצורה נסתרת ('ים') ואלו במתן תורה השם התגלה בכל העולם כלו (ה'ים' הפך ל'יבשה'), ומאז והלאה נתן הכוח לגלות את החבור של הגשמיות עם השם, על ידי המצוות.

אם כן, קריעת ים סוף בה הים הפך ליבשה בגשמיות וכפשוטו, היא הכנה לקריעת הים הרוחנית שהיתה במתן תורה.

ימין ושמאל תפריצי

אבא/אמא: כדי לפעל בעולם כזה גלוי של חבור הים והיבשה כפשוטו, וגם במוכן הרוחני - חבור הגשמיות עם הרוחניות, צריכים עם ישראל לגלות בעצמם את החבור המשלם שלהם עם השם.

כאשר אדם גומל חסדים, זה דבר מצוין, אבל יכול להיות שזה הטבע שלו - לגמל חסדים. כאשר נוסף לכה, יש לו גם יראת שמים, או שהוא עושה איזה מעשה של גבורה ומסירות נפש - הוא מראה שהוא לא עובד את השם רק מצד הטבע שלו (שהוא ממדת ה'חסד'), אלא עושה כל מה שנדרש ממנו (גם במדת ה'גבורה'), מתוך בטול מחלט להשם.

כלום בא מעשה לידה?

ילד/ילדה: ספור נפלא שמבטא את הרעיון הזה, הוא על רבי חנינא בן תרדיון שמסר את נפשו ללמד תורה גם בזמן גזרת הרומאים ובסופו של דבר היה אחד מעשרה הרוגי מלכות. רבי חנינא פגש את רבי יוסי בן קסמא ושאל אותו אם הוא יזכה לחיי העולם הבא... שאל אותו רבי יוסי "כלום בא מעשה לידה" - האם יש לה איזו זכות מיחדת? ספר לו רבי חנינא שפעם הוא שם בצד כסף לצדקה וזה התחלה לו בכסף אחר, ועל כן הוא נתן את שני הסכומים לצדקה. אמר לו רבי יוסי - אם כן, תזכה לחיי העולם הבא.

לכאורה, מהו חששו של רבי חנינא, הרי הוא מלמד תורה ברבים מתוך מסירות נפש? וגם רבי יוסי לא מרגיע אותו שבזכות למוד התורה הוא יזכה לעולם הבא, אלא שואל אותו איזו עוד זכות יש לו...

אלא, מבאר זאת הרבי באפן נפלא, שדוקא כאשר רבי חנינא לא עובד את השם רק בלמוד תורה, שיכול להיות שזו המשיכה הטבעית שלו, אלא גם עושה צדקה מתוך התגברות על היצר (ונותן את שני הסכומים לצדקה), אז הוא בבטול משלם להשם, וראוי באמת לחיי העולם הבא.

הנס הוא תוצאה מעבודתנו

אבא/אמא: אם כן כאשר בני ישראל עובדים את השם "מימינם ומשמאלם" - לא רק בקו' אחד, ימין או שמאל, חסד או גבורה, אלא גם וגם, זהו סימן שהם באמת בטלים ומחברים להשם.

הבנו אם כן למה הם היו זקוקים לשתי הזכיות כדי להנצל. מסבה זו גם עמדו להם המים כחומה מימינם ומשמאלם, כתוצאה מההתבטלות שלהם להשם באפן של 'ימין ושמאל'.

כעת נבין גם מדוע צמחו האילנות, כחלק מאותו הנס:

דומם, צומח

ילד/ילדה: בדרך כלל כשנוטעים גרעין באדמה, לוקח זמן עד

כִּינּוֹן שֶׁהֵם רְצוּ שֶׁיְהוּדִים יִקְנוּ אֶת הַמְּצוֹת, פָּנוּ נְצִיגֵי הַשְּׁלֹטוֹנוֹת לְר' לִוִּי' וְאִימוֹ עָלְיוֹ שֶׁגַם בְּשָׁנָה זוֹ הוּא חָיֵב לְתַתּוֹת הַכֶּשֶׁר עַל הַקֶּמַח, אֲךָ בְּלִי לְתַתּוֹת אֶפְשָׁרוֹת לְמִשְׁגִּיחֵי הַכֶּשֶׁרוֹת לְבָדֵק שֶׁהַכֶּל אֲכֹן נַעֲשֶׂה כַּהֲלָכָה. עָלְיוֹ לְהַכְשִׁיר אֶת כָּל הַכֶּמָּוֹת וְאוֹי לוֹ אִם לֹא...

הַשִּׁיב לָהֶם הָרַב, שָׂאֵם יִרְשׁוּ לוֹ לְהַעֲמִיד מִשְׁגִּיחִים מִשְׁלוֹ וְיִשְׁמְעוּ לְהוֹרָאוֹת הַמִּשְׁגִּיחִים הוּא יַעֲנִיק אֶת הַהַכְּשֵׁר הַדְּרוֹשׁ. אֲךָ אִם לֹא, הוּא יוֹדִיעַ וּפְרָסָם לְכֻלָּם שֶׁכֶּשֶׁרוֹת הַקֶּמַח אֵינָהּ בְּאֲחֻרֵיהֶם...

יֶלֶד/יֶלְדָּה: אַחֲרֵי שֶׁהֵם הִמְשִׁיכוּ בְּאִימִיָּהֶם, עָנָה לָהֶם ר' לִוִּי' שֶׁהוּא מוֹכֵן לְנִסֵּעַ לְמוֹסָקָה וּלְהַפְגִּישׁ עִם קְלִינִין, נְשִׂיא רוֹסְיָה וּלְהַסְבִּיר לוֹ שֶׁהוּא אֵינּוּ יְכוֹל לְתַתּוֹת הַכֶּשֶׁר עַל דְּבָר לֹא כֶּשֶׁר... אִם הַנְּשִׂיא יִקְבֵּל אֶת הַדְּבָרִים, מַה טוֹב. אִם לֹא, הוּא יְכוֹל לְהַעֲנִישׁ אֶת הָרַב, אֲךָ הָרַב לֹא יִזוֹז מִעֲמָדָתוֹ וְלֹא יַעֲשֶׂה דְּבָר נֶגֶד רְצוֹן הַשֵּׁם!

כְּשֶׁנְּצִיגֵי הַשְּׁלֹטוֹן שָׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים וְרָאוּ שֶׁר' לִוִּי' לֹא מִתְכוּנֵן לְהַכְנִיעַ לָהֶם, הֵם הִעֲבִירוּ אֶת הַדְּבָרִים עַד לְדָרְגִים הַגְּבוּהִים בְּיוֹתֵר בְּשִׁלְטוֹן, לְנְשִׂיא רוֹסְיָה, אוֹ לְיוֹעֲצָיו. לְמַרְבֵּה הַפֶּלֶא, נִתְּנָה הַהוֹרָאָה לְשִׁמְעַע בְּקוֹלוֹ שֶׁל הָרַב וְלִתַּת לוֹ לְהַעֲמִיד מִשְׁגִּיחִים וּלְמַלֵּא אַחַר הוֹרָאוֹתֵיהֶם. כִּךָּ כָּל הַקֶּמַח וְהַמְּצוֹת שֶׁנֶּאֱפָפוּ עַל יְדֵי הַשְּׁלֹטוֹנוֹת הָיוּ בְּהַכְּשֵׁר מִהֲדָר לְפִסְחָא... הַלְקָח:

אבא/אמא: ספור זה מהנה הוראה לכל אחד מאתנו, החל מגיל הילדות, שכאשר יהודי עומד בתקף ואומר שאינו יכול לעשות משהו נגד צווי השם, בסופו של דבר הוא יצליח בכך.

אמנם לא לכל אחד יש נסיון כמו שהיה לר' לוי' מול השלטונות, אך לכלנו יש נסיון לראות אם אנו עומדים בהצלחה נגד היצר הרע. עלינו לעמד נגדו בתקף יהודי והשם בנדאי יעזר לנו לנצח אותו. כך אנו זוכים לחרות מהיצר הרע, לפסח כשר ושמח ולגאלה השלמה.

(מעובד ע"פ שיחה לילדי "צבאות השם", י"ח ניסן תשמ"ג)

שֶׁהַגְּרָעִין נִרְקָב, וְאִז הוּא מְעוֹרֵר אֶת כּוֹחַ הַצְּמִיחָה שְׁבֹאֲדָמָה וְאִט אִט מִתְחִיל לְצִמּוֹחַ אֵילָן. אֲךָ בְּעַת קְרִיעַת יַם סוּף - כַּאֲשֶׁר כָּל הַכּוֹחוֹת הַנְּעִלָּמִים וְהַמְּכֻסִּים ('יָם') הַתְּגַלוּ ('יַבְשָׁה'). גַּם כּוֹחַ הַצְּמִיחָה שְׁבֹאֲדָמָה אֲדָמָה הַתְּעוֹרֵר בְּבַת אַחַת, וּבֵן רַגַע צָמְחוּ לָהֶם אוֹתָם אֵילָנוֹת.

אִם כֵּן הַגְּלוֹי שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף הִשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה: דוֹמָם - הָיָם נִבְקַע.

צוֹמַח - צָמְחוּ בוֹ אֵילָנוֹת.

חַי - הַיֶּלְדִּים קָטְפוּ מִהַפְּרוֹת וְהֵאֲכִילוּ אֶת הַצְּפוּרִים שֶׁאֲמָרוּ שִׁירָה יַחַד עִם עַם יִשְׂרָאֵל.

מְדַבֵּר - עַם יִשְׂרָאֵל אָמַר שִׁירָה לְפָנֵי הַשֵּׁם.

כִּךָּ הַבְּרִיאָה כְּלָה הַתְּאַחֲדָה עִם הַשֵּׁם.

הַלְקָח:

בְּכָל יוֹם עָלִינוּ 'לְזָכֹר' וְלִישֵׁם אֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקְרִיעַת יַם סוּף. עָלִינוּ לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם בְּכָל הַכּוֹחַ וּבְכָל הַכּוֹחוֹת שֶׁלָּנוּ. לֹא לַעֲשׂוֹת רַק מַה שֶׁמִּתְחַשֵּׁק וְנוֹחַ, אֲלָא מַה שֶׁצָּרִיד! כִּךָּ נִזְכָּה לְבִיאַת הַמְּשִׁיחַ בְּהַ יְרָאוּ אֶת הַגְּלוֹי הָאֵלֱקִי בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹלָם.

(מעובד ע"פ לקו"ש ח"ג שיחת שש"פ)

נקודה משיחה

לא להתפעל מהגוי!

יֶלֶד/יֶלְדָּה: בַּהֲתוֹעַדוֹת לְרַגֵּל ח"י נִיסָן, יוֹם הַלְּדָתוֹ שֶׁל אָבִיו, רַבִּי לִוִּי יִצְחָק שְׁנִיאֹרְסוֹן, סֵפֶר הָרַבִּי עַל עֲמִידָתוֹ שֶׁל אָבִיו בְּתַקְףָּהּ עַל שְׁמִירַת כֶּשֶׁרוֹת הַמְּצוֹת, בְּרוֹסְיָה הַקּוֹמוֹנִיסְטִית:

הָעִיר שֶׁשָּׁמַשׁ בְּהַ ר' לִוִּי' (כִּךָּ כָּנָה הָרַב בְּחֻבָּה בְּפִי הַחֲסִידִים) בְּתוֹר רַב הֵיטָה בְּדְרוֹם רוֹסְיָה, וּבְאֶזוֹר הַהוּא גְּדֻלָּה מְרַבִּית הַחֻטָּה שֶׁל מְדִינַת רוֹסְיָה.

עַד אוֹתָהּ שָׁנָה, כְּשֶׁהָיוּ זְקוּקִים לְהַכְשֵׁר שֶׁהַקֶּמַח אֲכֹן נִטְחָן תַּחַת שְׁמִירָה מְעֻלָּה וְכֶשֶׁר לְאַפְיַת מְצוֹת, הָיוּ פּוֹנִים לְר' לִוִּי' וְהוּא הָיָה נוֹתֵן אֶת הַהַכְּשֵׁר הַדְּרוֹשׁ, לְאַחַר שֶׁהַעֲמִיד מִשְׁגִּיחִים בְּטַחְנוֹת הַקֶּמַח אֲשֶׁר שָׁמְרוּ וְהִשְׁגִּיחוּ עַל טַחְיִנְתוֹ שֶׁלֹּא יְבוֹא בְּמַגָּע עִם מַיִם.

אבא/אמא: בתחלת שנות המשטר הסובייטי ברוסיה, 'הלאימו' השלטונות את כל המפעלים, וכך טחנות הקמח וגם המאפיות המרקזיות שאפו את המצות היו בבעלות השלטונות ופעלו בפקוחם של נציגי הממשלה.

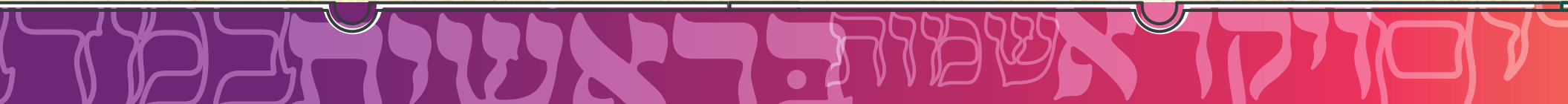

בדורני החסידים

כך נצל סבו של הרבי

ספור מיוחד לרגל ח"י ניסן - יום הברית של הרבי נשיא דורנו ויום הולדתו של אביו, רבי לוי יצחק שניאורסון זצ"ל

ר' אשר לא הרים את ידיו בִּיאוֹשׁ. כְּשֶׁהָבִין כִּי אֵי-אֶפְשָׁר לְהַכְנִס פְּנִימָה בְּלִי רְשׁוֹת, הוּא חִפֵּשׂ אֶת הַחֲלוֹן הַקְּרוֹב בְּיוֹתֵר לְמִטָּתוֹ שֶׁל רַבִּי מַאִיר-שְׁלֹמֹה, עֲמַד תַּחְתּוֹ, וְהַחֵל לְקַרֵּא בְּהַתְּלַבְּבוֹת רַבָּה אֶת פָּרֶק יֵא מ'אגרת-הקדש' שֶׁבְּסֵפֶר ה'תְּנַיָּא'.

נס!

והנה, חלפו כמה שבועות והנס התרחש: רבי מאיר-שלמה הצליח להתגבר על המחלה האימה, החלים ממנה ושחרר מהבידוד.

עם התפרסם דבר הבשורה המשמחת מהרו יהודי ניקולייב לפקד את בית הרב ולברכו על החלמתו. בין הראשונים שהגיעו לבית הרב היה - כמוכן - ידידו ר' אשר.

בראות הרב את חברו המסור, חבק אותו בחם. "אתה הצלת אותי ממות!" קרא אליו בהתרגשות רבה. "קריאתך ולמודך ליד החלון של אותם דברי חסידות, בלי לדעת אם אני בכלל שומע אותך, הם שהפיחו בי כוחות מחדשים, ומלאו את לבי בטחון ואמונה כי בעזרת השם אצליח להתגבר על מחלתי ואשוב לבריאותי. הם שעודדו את רוחי וסייעו לגופי להתגבר על המחלה."

ר' אשר התרגש מאוד לשמע הדברים החמים של ידידו הרב. היה זה ממש שחר לפעלתו ולמאמציו הרבים בכל אותה תקופה.

"עליך אי-אפשר לכעס..."

בספרו זאת היה מוסיף ה'משפיע' הנודע ר' מענדל פוטרפס, את הספור הבא:

כעבר שנים, בי"ח בניסן תרס"ב, התקיימה בביתו של רבי מאיר-שלמה, רב העיר ניקולייב, ברית-מילה של נכדו, הרבי נשיא דורנו. בין הנוכחים היה גם השוחט, ר' אשר, שמתוך החמרתו שלא לאכל דבר מחוץ לביתו בחג הפסח, נמנע גם מלטעם מסעודת הברית...

כשהבחין בכך הרב, הוא אמר לר' אשר בחינה: "האמת היא שמגיעה לך נזיפה על התנהגותך; מה זאת אומרת לא לאכל בביתו של הרב? ... אף מה אעשה ואיני מסגל לכעס עליך, שהרי אתה הצלת את חיי, פשעמדת מתחת החלון והקראת לי שוב ושוב את דברי-הקדש המאירים של רבנו הזקן."

מוסר השכל:

אהבת אמת של חסידים/ כוחה של אמונה/ הדורי כשרות בפסח.

הטעמים של סעודת משיח

ארבע כוסות כפול שתיים

אבא/אמא: אחרי שביליל הסדר אכלנו כמה 'כזיתים' מצה ושתינו ארבע כוסות יין, אנחנו הולכים לעשות זאת שוב... ביום 'אחרון של פסח' לפנות ערב - בארץ ישראל זה ב'שביעי של פסח' ובחוץ-לארץ

ספורנו מתרחש ברוסיה, בימים בהם החיים היו קשים ליהודים הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית. באותם ימים השתוללה ברוסיה מגפת ה'טיפוס' - מחלה שנחשבה אז חשוכת מרפא. רק נס היה יכול להוציא את האדם מהמחלה הארוכה הזו.

כאלו לא די בעצם המחלה, אף נגזר על חולים אלו לסיים את חייהם בבידוד מחלט, ב'בית הסגר' שהוקם מחוץ לעיר, הרחק ממקום ישוב. אפלו קרובי המשפחה לא הורשו להכנס לשם, מחשש שידבקו בעצמם ויפיצו הלאה את המחלה. רק לרופא התר להכנס למקום, אחת ליום, כדי לתת לחולים המיטרים תרופה משככת כאבים.

יום אחד חלה במחלה הנוראה הזו סבו של הרבי נשיא דורנו, הגאון החסיד רבי מאיר-שלמה ינובסקי, ששמש כרבה של העיר ניקולייב. אך מעמדו הנכבד של החולה לא הועיל לשפור תנאי הטפול בו. ככל יתר החולים, נשלח גם הוא לבית ההסגר.

ידיד אמת

כאשר נודע הדבר לידידו הקרוב, החסיד ר' אשר גרוסמן, השוחט של העירה, הוא מהר להגיע לבית ההסגר. על-אף הסכון הרב הפרוץ בכך, בקש להכנס פנימה, לשהות לצד חברו הדגול ולתמוך בו בשעותיו הקשות; אולם בקשתו נדחתה כמוכן.

וכאן מגיע התאור בו פתחנו את הספור. ר' אשר נעמד מתחת לחלונו של חברו והחל לקרא את אגרת יא בספר התנאי.

אין רע יורד מלמעלה

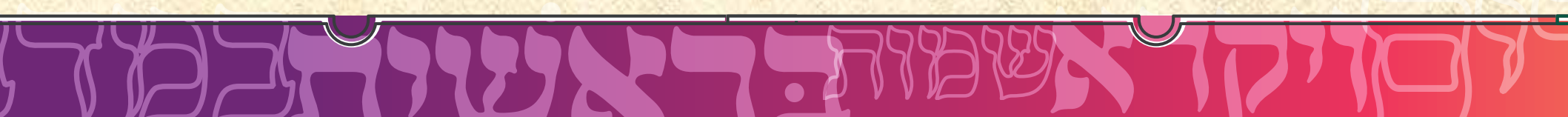
באגרת הפותחת במלים "להשפילה בינה", מסביר רבנו הזקן שהשם עושה עמנו רק טוב וגם מה שנראה לנו פגע, אינו אלא טוב נעלם וכמוס. ר' אשר קרא את דברי האגרת בקול רם מאוד, בתקווה שהדברים מגיעים לאזני חברו:

"אבל באמת אין רע יורד מלמעלה, והכל טוב, רק שאינו משג, לגדל ורב טובו. ועל-כן הרחיקו מדת העצבות במאוד חכמי האמת. אבל המאמין לא יחוש משום יסורים בעולם..."

במשך שעה ארפה קרא ר' אשר את האגרת, בלי שיזפה לתגובה ובלי לדעת אם קולו אכן מגיע לאזני ידידו החולה, הנמק לאטו בבידוד מחלט. אף-על-פי-כן הוא התחזק בתקווה שהדברים מגיעים לאזנים הנכונות ופועלים את פעלתם.

וכך הוסיף ר' אשר לעשות מדי יום ביומו. בכל יום הוא שב לאותו מקום וספר ה'תנאי' בידי, כשהוא קורא בקול רם ובהדגשה את דברי אדמו"ר הזקן.

בכל אותה תקופה ידע החבר הנאמן רק דבר אחד - שחברו עודנו בין החיים. מלבד זאת לא ידע מה מצבו האמתי ואם בכלל שומע

שותים גאלה

אבא/אמא: מי שגלה והנחיל לנו את התקנה המיוחדת הזו של 'סעודת משיח', אלו רבותינו נשיאי חב"ד, ובפרט אדמו"ר הרש"ב שהוסיף לסעודה - אכילת המצות - גם את שתית ארבע כוסות, ממש כמו בליל הסדר.

היה זה בשנת תרס"ו - כמספר ב'היום-יום'. אדמו"ר הרש"ב אכל 'סעודת משיח' יחד עם תלמידי 'תומכי תמימים' ובקש שכל תלמיד יקבל ארבע כוסות יין.

למה זה התגלה דוקא על ידו? ולמה דוקא אז?

המשך יבוא...

ילד/ילדה: כיון שענינו של הרבי הרש"ב היה להסביר את תורת החסידות שהתגלתה על ידי הבעל-שם-טוב באופן של טעם ודעת ובסגנון של למוד סוגיא בגמרא, לכן החדוש של שתית היין - שמביא לאדם טעם ותענוג, התגלה על ידו. זה קרה דוקא בשנת תרס"ו בה גלה והנחיל הרבי הרש"ב את המשך המאמרים הידוע, המכנה 'המשך תרס"ו', בו מבארים עניני חסידות עמקים בטוב טעם ודעת.

אט אט קומט משיח

אבא/אמא: המדרש אומר שבביאת המשיח עתיד הקדוש-ברוך-הוא להשקות את אמות העולם ארבע כוסות של פריענות, ואת ישראל ארבע כוסות של נחמה. על ידי שתית ארבע הכוסות ב'סעודת משיח' אנחנו מוזרים את ארבע הכוסות של הגאלה, כמו שה' היה אומר לנביאים לעשות משהו בשעת הנבואה כדי שהיא תתרחש לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות.

הלקח:

ב'אחרון של פסח' קוראים בהפטרה על נצחוננו של חזקיה המלך על סנחריב מלך אשור, מתוך בטחון גמור בה' וב'הבטחת הנביא ישעיה, למרות שלא היה לך שום סכוי בדרך הטבע. הוא הלך לישן בלילה רגוע ומלאך ה' יצא והכה עכוורו את מחנה אשור...

כך הבטחון שלנו בביאת המשיח צריך להיות מחלט וכך אנו ממהרים ומזרזים את ביאתו.

(מעובד ע"פ השיחות שנלקטו בשערי המועדים פסח ח"ב, שער אחרון של פסח)

יום למחרת - אנו אוכלים 'סעודת משיח'. היום נלמד מי תקן סעודה זו, מדוע דוקא בדורות שלנו ומתי התחילו גם לשנות ארבע כוסות במהלך הסעודה.

פתיחת הצנור

ילד/ילדה: חג הפסח הוא חג הגאלה. בתורת החסידות מכנה היציאה מגלות מצרים בשם 'פתיחת הצנור' על כל הגאלות שלאחריה, עד הגאלה העתידה לבוא בקרוב ממש. הכוח והיכלת להגאל נתנו לנו כבר אז, ביציאת מצרים.

אבל בתוך הפסח עצמו יש חלקה מענינת: בימים הראשונים של פסח אנו חוגגים את הגאלה הראשונה - יציאת מצרים, ואלו בשביעי ובאחרון של פסח (בחויץ-לארץ) אנחנו מדגישים את הגאלה העתידה.

קוראים גאלה

אבא/אמא: יפה. אכן, קריאת התורה ב'שביעי של פסח' פותחת במלים "אז ישיר משה". 'אז' זה לשון עבר, משהו שקרה פעם, קריעת ים-סוף. אם כך צריך לומר: "אז שר משה", ומדוע כתוב "אז ישיר"? מסביר לנו רש"י שיש כאן רמז לתחית המתים. שגם בגאלה העתידה ישירו משה ובני-ישראל שיר לה'. וכן בסיום השירה מזכר בית-המקדש השלישי - "מקדש ה' כוננו ידך".

גם בהפטרה אנו קוראים את שירת דוד שמוזעו יצא המלך המשיח - משיח בן דוד.

ובפרט ב'אחרון של פסח' בחויץ-לארץ, אנו קוראים הפטרה המתארת את מעלותיו של מלך המשיח ואת מצב העולם בימיו "וגר זאב עם כבש" וכו'.

טועמים גאלה

ילד/ילדה: אם עד לפני כמה דורות רק קראנו בתורה ובהפטרה על ביאת המשיח, בא הבעל-שם-טוב ותקן את 'סעודת משיח'. כשאנחנו אוכלים משהו, זה מתעכל בגוף שלנו והופך להיות חלק מאתנו. באמצעות הסעודה שכל המטרה שלה היא לכבוד האור של משיח המתגלה בעולם בשביעי ובאחרון של פסח, הענין של הגאלה ירגש אצלנו גם בגשמיות.

ברגע זה אני נזכר שלקראת י"ט כסלו למדנו שתורת החסידות התגלתה דוקא בדורות שלנו כדי לגבר על חשך הגלות וגם כהכנה לגאלה. בדיוק מסבות אלו זכינו לתקנת 'סעודת משיח' על ידי הבעל-שם-טוב. כידוע שענינו של הבעל-שם-טוב הוא לפעל את ביאת המשיח, כפי שאמר לו מלך המשיח שהוא יתגלה כשיפוצו מעינות הבעל-שם-טוב חוצה.

